

Aruodai ir muziejai

Vykintas Vaitkevičius
(Klaipėdos universitetas,
Vilniaus universitetas)

Vilnius, 2010-11-10

Kodėl ARUODAI?

asmeninė iniciatyva ir poreikis

lituanistinius šaltinius ir mokslinių tyrimų

duomenis matyti kartu

2003 m. rugsėjis – 2006 m. gruodis

Valst. mokslo ir studijų fondo remiamas projektas „RaSa“,

ARUODAI sukurti ir pakrikštyti

nuo 2006 m. gruodžio

s i s t e m a s a v a i m e

Kodėl ARUODAI nesuprasti?

Ar tikrai tik nesuprasti?

Išskirtinis, tyrėjus telkiantis projektas,
Lietuvoje – be precedento

Finansinis *ne-suinteresuotumas*,
nėra savininko ir registracijos,
nėra dokumentacijos,

...

Lituanistikos objektai yra materialus ar nematerialus paveldas, kuris pats savaime *negali* būti skaitmeninimas

Pavyzdžiui, etnografinė sodyba yra materialus objektas, kuris gali būti saugomas kaip vertybė, bet jos įskaitmeninti neįmanoma – mokslinėje ar kūrybinėje erdvėje operuojama jos aprašymais (*tekstais*), fotonuotraukomis ar brėžiniais (*vaizdine medžiaga*).

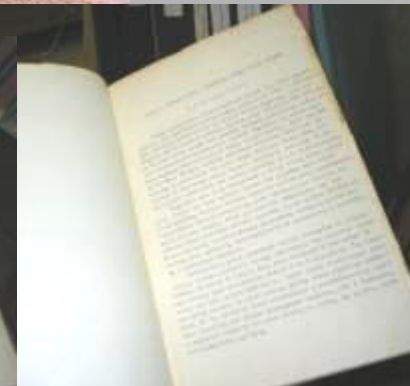
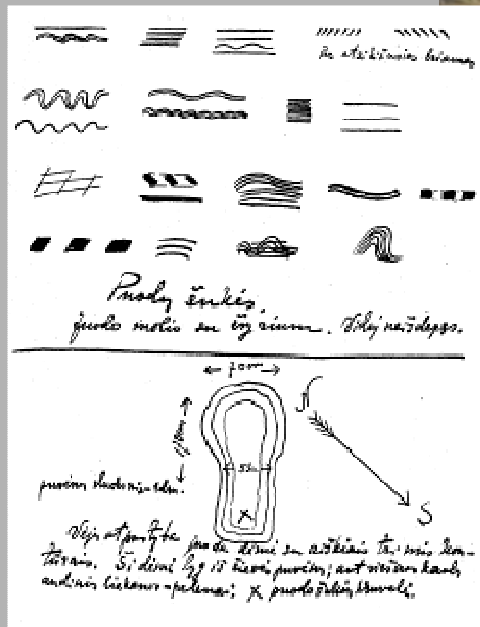
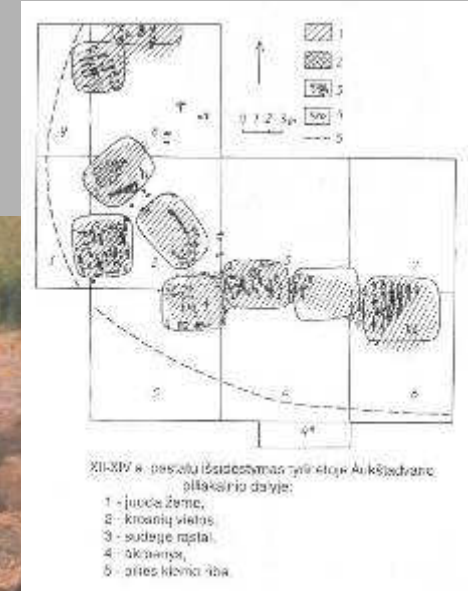
ARUODUOSE kiekvienas objektas turi vieną ir daugiau *fiksacijų*.

Fiksacijų gali būti nuo vienos iki daugelio – kiekvienas lituanistikos objektas gali būti ne tik fiksuojamas (viena ar daugelį kartų), bet ir reflektuojamas, imituojamas, cituojamas, tiriamas, redaguojamas, komentuojamas ir t.t. Visos šios skirtingos ar pasikartojančios fiksacijos (fiksacijų pluoštai) sudaro Aruodų objekto *turinį*.

ARUODAI: objektas ir fiksacijos

ARUODAI
yra sudėtinė sistema,
sudaryta iš devynių integralių
saugyklų

Aruodų pagrindinė saugykla

Vaizdo ir garso archyvas

Personalijų bankas

Terminų tezaurus

Bibliografijos katalogas

Sisteminis raktažodžių vardynas

Geografijos bankas

*Lietuvių pasakojamosios tautosakos
elektroninis katalogas*

*Lietuvių liaudies dainų elektroninis
katalogas*

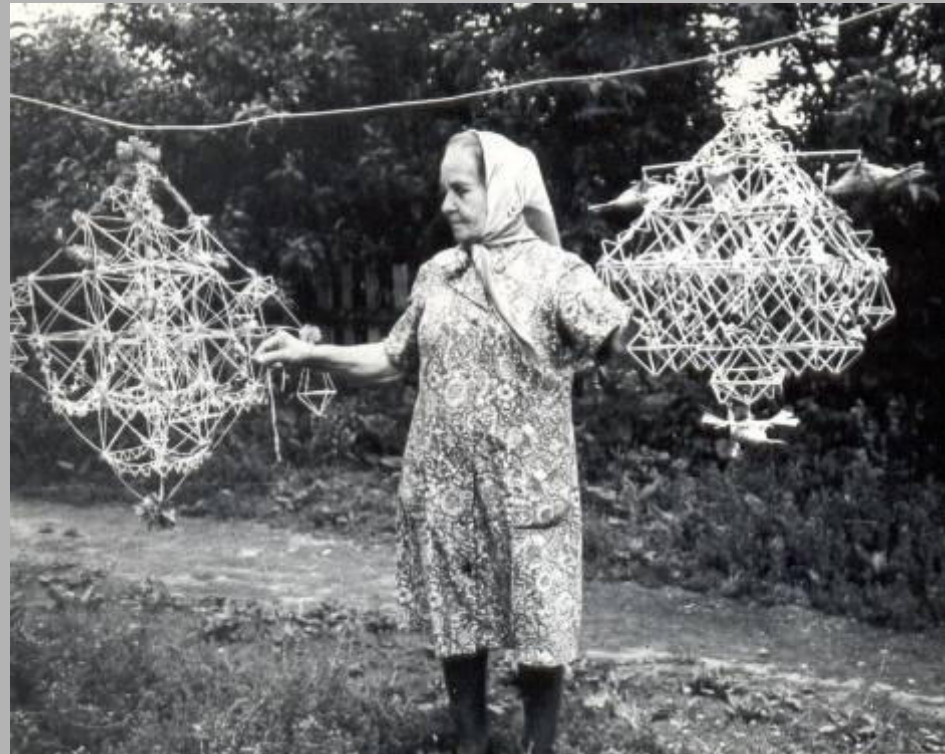
ARUODAI:
vaizdo ir garso archyvas

ARUODAI:
vaizdo ir garso archyvas

ARUODAI:
vaizdo ir garso archyvas

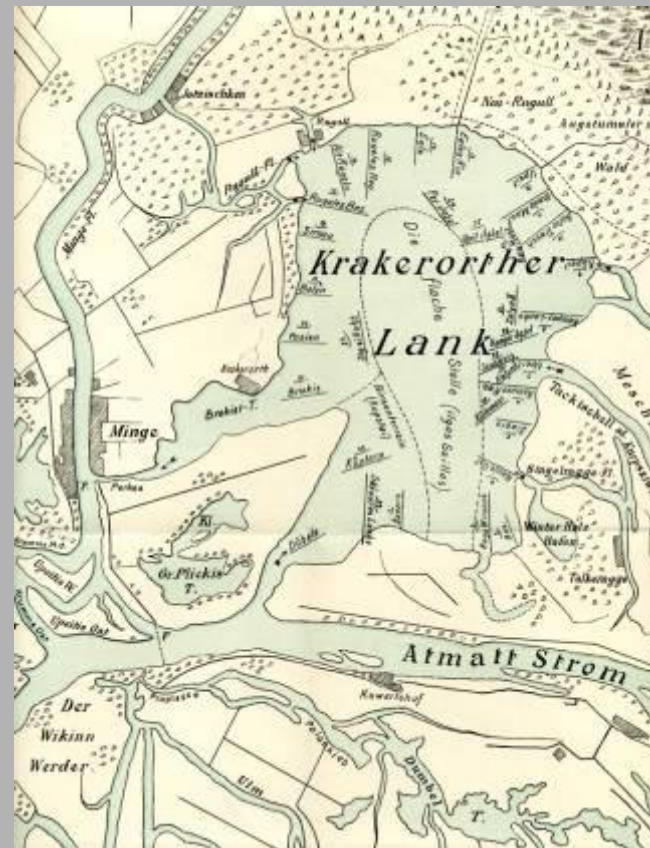

ARUODAI: vaizdo ir garso archyvas

Svencionių apskr. Melagėnų apylinkė, Drombėle
14. pas. Mergaitė

Kuo akim Graudera grausmas, žaibai žai
buoja, krenta rudės, žaidai byra, Dre-
vo žodžio miškas negal pergalit, ne
reikia miška bijat, miškokių akių, ni-
kakim padijū (padrovijū) nei pilky, nei
juody, nei melynus, nei rudus

Šv. Jono Vainio giesmė. (Ladainė, 1844 m. išleista) Adamas, 1844 m. išleista

1. Ši- su- su- de- jo O- mi- tai- gal- ve- la, pa- se- nel- de- ju- va- jo- la- va- ta.

2. Ant- pa- ro- tū- tu- mo- no- su- to- la- ty- bė- ty- bė- ty- bė.

Turė žėnis turė rūtis sūgelis,
Kėnos sūgas juodas xas, xarnelis,
Antros sūgas margas xas, xanelis,
Trecias sūgas xas, xulkinas bėltas. (3. vers.)

Ant juodojo sūmė, mylė, jėis,
Ant margojo jūros, maros, plaukėis,
Ant baltojo ant sūlyno stėis. (2. vers.)

Ir atlixi trys sasalėlis,
Ir atnesi didelė, narynė,
Kad kvėitė nė xito nuėjo. (2. vers.)

Svėkės (interj) paigūni judesio
etc. staigūna,

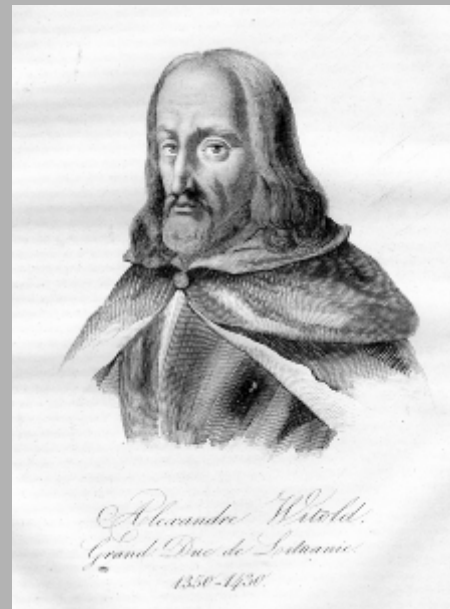
tek svėkės Japsigrežė II

(magu.)

Okasilionytė
1584 m. 1378

Dj

ARUODAI: Personalijų bankas

ARUODAI:
Terminų tezasauras

Archeologijos šaka apima apie 2000 įrašų.

Straipsniais aprašyta apie 400 terminų.

Šaka dalinasi į šiuos pagrindinius skyrius:

- Archeologinės vietos
- Archeologiniai radiniai
- Bendrosios sąvokos
- Gamtiniai regionai
- Periodai ir kultūriniai regionai

ARUODAI: Geografijos bankas

Šiuo metu banko pagrindą sudaro 27 000 įrašų iš Lietuvos (2004-10-15 LR Administracinių vienetų ir gyvenamųjų vietovių registro išrašo pagrindu).

Banke kaupiami

visi administracinių vienetų ir geografinių vietų pavadinimai (įrašai), kurie reikalingi lokalizuojant objektus, jų tekstinių, vaizdinių ir garsinių fiksacijų sukūrimo ir su jomis susijusias vietas, asmenų gimimo (taip pat mirties, palaidojimo) ir visas kitas vietas.

Administracinio vieneto pavadinimas (įrašas) yra labiau formalus, jis atitinka adreso formatą, pvz.:

- Vilnius (apskr.), Lietuvos Respublika;
- Šventoji (m. dal.), Palangos m. sav., Klaipėdos apskr., Lietuvos Respublika;
- Pakalniai (k.), Buivydžių sen., Vilniaus r. sav., Vilniaus apskr., Lietuvos Respublika.

Geografinių vietų (miškų, upių, kalnų akmenų ir kt.) įrašai taip pat išlaiko administracinį atspalvį, pvz.:

- Galvė (ež.), Trakų sen., Trakų r. sav., Vilniaus apskr., Lietuvos Respublika;
- Gojus (mš.), Dūkštų sen., Vilniaus r. sav., Vilniaus apskr., Lietuvos Respublika;
- Šventoji (up.), Utenos, Vilniaus, Kauno apskr., Lietuvos Respublika.

Banko įrašų tarpusavio ryšių tinklelio schema

Lietuvos Respublika

Kauno apskritis

Kaišiadorių rajonas

Rumšiškių seniūnija

Rumšiškių miestelis

Kaukalnis

Liaudies
buities muziejus

...

Nemunas, up.

Praviena, up.

Tais atvejais, kuomet administracinė arba gyvenamoji vieta egzistuoja iki šiol, didelių problemų neiškyla.

Toks banko įrašas tampa savotiška dominante, prie kurios kaip variantai šliejasi ankstesni pavadinimo užrašymai, vietos adm. statusą atspindinčios žinios, ir pan.

Pavyzdžiui:

Rumšiškės (mstl.), Rumšiškių sen., Kaišiadorių r. sav.,
Kauno apskr., Lietuvos Respublika (2004)

Rumšiškės, mstl., Rumšiškių apyl., Kaišiadorių r. (1979)

Rumšiškių m-lis, Rumšiškių apyl., Kaišiadorių r. (1959)

...

Rumšiškys (1904)

Miestialis Rumszyszkis (1861)

...

Rumszyszki – JKM dwór i miasteczko (1784)

...

Kuomet kalba eina apie šiuo metu nebeegzistuojančias gyvenamąsias, administracines ir kitas vietas, laikomasi nuostatos, jog buvusi jų vieta vis tiek patenka į kurios nors gyvenamosios ar administracinės vietovės ribas.

Pavyzdžiui:

————— (2004)

Pievelės, k., Rumšiškių apyl., Kaišiadorių r. (1979)

Pievelių k., Rumšiškių apyl., Kaišiadorių r. (1959)

Paažerio (Pievelės) k., Rumšiškių valsč., Kauno aps. (1923)

Taigi, banko įrašas turėtų būti toks:

Pievelės (ist. k.), Rumšiškių sen., Kaišiadorių r. sav.,
Kauno apskr., Lietuvos Respublika (2004)

Tačiau svarbu!

Aukštesnioji hierarchinė sąsaja Pieveles (ist. k.), turėtų sieti su šio kaimo teritorijoje dabar įsikūrusiu Lietuvos liaudies buities muziejumi, kuris savo ruožtu yra Rumšiškių miestelio dalis.

Aruodai ir muziejai

- lituanistika
- imti – duoti – mainyti
- žinios – duomenys – instrumentai

Ateitis miglota, draugystė be išsipareigojimų?

ARUODAI ' 2 – jau greitai

vykintas.vaitkevicius@gmail.com